

SLOVENSKI NAROD

zhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inzerati do 30 petit a 2— Din, do 100 vrst 2-50 Din, večji inzerati peti vrsta 4— Din; notice, poslano, izjave, reklame, preklici beseda 2— Din. Popust po dogovoru. Inzeratni davek posebej. „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240— D za inozemstvo 420— D.

Upravništvo: Knafljeva ulica šte. 5, pritličje. — Telefon šte. 304.
Uredništvo Knafljeva ulica šte. 5, I. nadstropje. — Telefon šte. 34.
Poština plačana v gotovini.

Bliža se pravoslavni božič

Popolno politično zatišje. — Tudi ministri že praznujejo. — Še prazna ministrska resora se zaseda šele po počitnicah. — Davidovičevski proglas.

Beograd, 4. januarja. Danes dopoldne je zavladalo popolno politično zatišje. Večina politikov je odpotovala v notranjost države in v svoja volilna okrožja, da prebije tam božične praznike, deloma pa tudi na agitacijo radi oblastnih volitev. V predsedništvu vlade je bil dopoldne samo minister za izenačenje zakonov g. Vasa Jovanović. Ko je ob 13. Nikola Uzunović zapustil svoj kabinet, je izjavil novinarjem, da ni nič novega. Na vprašanje novinarjev, kdaj bosta zasedena izpraznjena portfelja, je odgovoril Uzunović, da bo to storil šele po praznikih.

Pristaši in prijatelji ministra Simonovića in dr. Slavka Miletića izjavljajo, da sta oba ministra umaknila ostavke iz taktičnih ozir, da pa ne mislita pre-

nehati s svojo borbo proti sedanji vladi. Tudi oni redki nepravoslavni poslanci, ki so še v Beogradu, se te dni razhajajo, ker med pravoslavni božični prazniki ni pričakovati nikakih političnih dogodkov.

Danes dopoldne se je vršila seja glavnega odbora Davidovičeve stranke, na kateri je bil redigiran in sprejet proglas stranke, povodom predstojecih oblastnih volitev. V proglasu ugovarja strankino vodstvo izredno važnost teh oblastnih volitev in poziva svoje pristaje, da se v tretji izvojujejo zmago stranke, kakor prvič pri skupščinskih volitvah in nato pri občinskih volitvah, ki so se vršile meseca avgusta.

Minister poljedelstva se pooblašča, da lahko proda zemljišča in zgradbe državne zrebrarne na Selu pri Ljubljani. Izkupček se bo uporabljal za nakup drugega zemljišča in objektov, o katerih bo izjavila strokovna komisija, da so ugodnejši.

Državne trgovine svile preidejo iz resora ministra trgovine v resor poljedelstva in ministrstva.

Vse trgovske akademije, trgovske šole, srednje tehnične in strokovne obrtne šole, moške in ženske obrtne šole, splošne obrtne in obrtno-trgovske šole v celi državi preidejo v resor ministrstva trgovine in industrije.

Na uradniško vprašanje se nanašajo razni členi finančnega zakona. Člen 13. pravi: Z novimi zakoni se ne morejo ustvariti novi uradniški položaji in mesta in se ista ne smejo zasedati, dokler se ne določijo krediti. Člen 56: Začasno izplačani preduradni državni uradniki in uslužbenci za januar, februar, marec in april 1924 na račun prejemkov po uradniškem zakonu iz l. 1923 se morajo definitivno štati. Člen 76. odreja davčne dolžnosti državnih uradnikov, oficijev, uslužbencev in upokojencev, razen telesnih delavcev. Vsi ti bodo plačevali dotedanje davke. Državna davčna šola v Beogradu kot organ ministrstva financ je povišana v državno srednjo šolo. Člen 181. določa, da imajo državni uslužbenci meščanskega reda, ki na dan 1. decembra 1925, še niso imeli 10 let službe, pravico na osebno pokojnino šele po 15 službenih letih, za kar se jim prizna polnina v višini 60%, za vsakega nadaljnjega pol leta po 1%. Polna pokojnina pripada šele po 35 letih. Člen 174: Vpokojitev državnih uradnikov glavnih skupin je mogoča samo po predhodnem pristanku ministra financ.

Verski in državni prazniki, ob katerih državni uradniki ne delajo, so: za pravoslavne: Sv. Sava (2 dni), Velikonoč (2), Binkošti (2) in dan slave, za katoličane: Božič (2), Velikonoč (2), Vsi Sveti, Binkošti, za muslimane: Kurbanjski bajram (3), Ramazanski bajram (3) in Mevlud, za žide: Pasha, Roš a Šana in Jonkipur. Delovni čas v pisarnah administrativnih ustanov znaša najmanj 7 ur na dan, v službi neprekinjenega dela 6 1/2 ur. Minister se pooblašča, da sme vsako leto največ za 60 dni podaljšati delovni čas za 1 do 2 uri brez posebne nagrade.

Najusodnejša je odredba člena 183, ki pravi: Eksekutivnim potom iz državne imovine se ne smejo poravnati nobene zahteve, če tudi bi bile utemeljene na izvršnih sodnih odlokih ali drugih ugotovitvah.

Jugoslavija in Mala antanta

Zanimive izjave pomočnika zunanjega ministra.

Beograd, 4. januarja. Današnje „Vreme“ objavlja intervju s pomočnikom zunanjega ministra Jovo Markovićem. Jovo Marković potrjuje, da se bo v kratkem vršila konferenca Male antante. Dan te konference še ni določen, vršila pa se bo na Čekoslovaškem. Razpravljala bo tudi o novem položaju na Balkanu, ki je nastal po italijansko-albanskem paktu. Marković demantira nadalje vesti, da bi se bil v zadnjem času odlašal v Mali antanti poslalski. Razmerje med poimnimi članicami Male antante je povsem normalno. Naposled se je Jovo Marković dotikal tudi pakta prijateljstva med Rumunijo in Italijo, o katerem izjavlja, da je normalen in da odgovarja konvencionalnim paktom o prijateljstvu, kakršni se sedaj sklepajo po celi Evropi.

Razsodba v premogovni aferi

Beograd, 4. januarja. Državni svet, ki obravnava škandalozni slučaj premogovne afere pri zagrebški direkciji, bo razglasil razsodbo šele danes popoldne. Kakor se domneva iz verodostojnega vira, bo državni svet razsodil takole: ena od prizadetih oseb po upokojenosti, štiri bodo odpustene iz državne službe, en obtoženec pa bo oproščen.

Strašna nesreča na zagrebškem kolodvoru

Posledica nesmiselne redukcije.

Zagreb, 4. januarja. Včeraj se je dogodila na zagrebškem glavnem kolodvoru strašna nesreča. Radi redukcije železniškega osebnega vlaka je bil pomožni zavirač Mijo Pirin, star 24 let, pridružen ranžiranju osebnega vlaka za Beograd. Ko je vlak odšel, so opazili, da se Pirin ni vrnil. Šli so ga iskati in ga našli vsega razmesarjenega pod nekim vagonom. Bil je že mrtev. Pokojni Pirin je bil pomožni zavirač, radi prezaoposlenosti in pomanjkanja personala pa ga je železniška uprava uporabljala tudi pri ranžiranju vlakov, čemur pa ni bil več. Moral je tako z življenjem poplačati nesmiselno manjlo reduciranja na nepravem mestu.

Ljubljana na pragu novega leta

Pogled nazaj in naprej

Nad 60.000 prebivalcev. — Blizu 2600 hiš. — Gradbena akcija v preteklih letih. — Letos dobimo 400 novih stanovanj. — Letos se dovrši renovacija Masarykove in Cojzove ceste ter Kongresnega trga.

Pogled na Ljubljano in njeno življenje ob priložnosti leta 1927 nudi opazovalcu pestro sliko napredka in obnove. Če se človek ozre par let nazaj, lahko ugotovi, da se je fiziognomija Ljubljane, zlasti zadnji dve leti znatno spremenila.

Prebivalstvo Ljubljane v zadnjih letih trajno narašča. Začetkom leta 1921. izvedeno ljudsko štetje navaja, da je bilo l. 1920. v Ljubljani 50.551 civilnih, v primernih stanovanjih bivačih oseb in 1404 vagonarjev odnosno barakarjev. Istega leta je bilo v Ljubljani 2271 hiš. Od leta 1920. je prebivalstvo naraslo do konca leta 1926 na 56.000 civilnih oseb, z vojaštvom pa nad 60.000 oseb. V dobi šestih let se je v Ljubljani zgradilo 300 novih hiš, največ leta 1922. namreč 94; nato je začelo stavbno gibanje padati in se je zopet dvignilo leta 1926, ko je bilo zgrajenih 93 novih hiš. Ljubljana je štela koncem leta 1926 skupaj 2571 hiš, ali povprečno na hišo 22 stanovalcev.

Obseg mesta Ljubljane s Spodnjo Šiško in Barjem znaša po najnovejših merjenjih 43 km 200 m, tako da bi pešec za pot okoli mesta rabil skoro deset ur. Celokupna površina mestnega pomerja meri 81 ha 95 kv. m; na posameznega prebivalca odpade približno 15 kvadratnih metrov.

Uprava mestne občine je zadnji dve leti in zlasti letos z največjo intenzivnostjo izvršila velikopotezno olesavo mesta, največ na podlagi načrtov univ. prof. Plečnika. Zasnovan je obnem tudi gradbeni program, ki se bo polagoma in stopnjeno uresničil prihodnja leta. Kakor bodo mestni občini pač na razpolago potrebne denarne svote. V okviru razpoložljivih kreditov pa se bodo že prihodnje leto izvršila gotova velika dela za modernizacijo mesta. Kakor znano, bo občina s pomočjo posebnega 6-milionskega posojila zgradila na Resljevi cesti ob glavnem kolodvoru veliko carinarno. Centralna vlada je ponovno intervenirala pri občini tudi, da zgradi veliko vojašnico za orožništvo in brigadno orožniško komando. Občina se za ta načrt še ni izrekla in vlada v nekaterih krogih proti njemu odločen odpor.

Poleg velikih in malih stanovanjskih hiš namerava občina prihodnje leto pričeti z gradnjo za javno zdravstvo prepotrebne serološkega zavoda, v katerem se nastaneta še urad za agrarnemške operacije, ki je sedaj v poslopu nemškega viteškega reda v Križevniški ulici, in prostori za kemijsko-kmetijsko preskuševališče. Serološki zavod se zgradi na Mirju nasproti Srednje tehnične šole na parceli nemškega viteškega reda. Pogajanja za odkup so že končana.

S 30-milijonskim obligacijskim posojilom bo mestna občina zgradila najmanj 5 velikih stanovanjskih hiš v središču in na periferiji mesta z nad 300 stanovanji. Velike stanovanjske hiše bodo vsebovale največ stanovanj z dvema sobama in kuhinjo. Na ta način bo občina skušala preprečiti grozečo malo revolucijo, ki jo pričakujejo v jeseni, ko bo prenehala sedanja stanovanjska zaščita. Računa se dalje, da bodo privatniki zgradili okoli 100 stanovanj, s čemer bi bila vsaj najhujša stanovanjska kriza odstranjena. Nekateri sicer računajo, da potrebuje Ljubljana še okoli 1200 stanovanj, dočim so poznavalci razmer mnenja, da bi 600 do 700 stanovanj zadostovalo. Upajmo, da se letos ne bodo ponavljali šotori in šotorske kolonije na travniku pred nekdanjo šentpetersko vojašnico.

Mestna občina je lani intenzivno delovala na olesavi mesta in modernizaciji glavnih cest, ulic in trgov. Mnoge ulice in ceste so bile lanske leto tlakovane z asfaltom in granitnimi kockami. Napravljenih je bilo mnogo porfirnih in asfaltnih hodnikov. Uredile so se tudi nove ulice na Mirju in drugod, dalje je občina popravila nekatere večje ceste in ulice v Šiški in v drugih predmestjih. Od trgov sta se uredila Vodnikov trg s pomočjo robinov ter so se tam nasadile akacije, na jesen pa tudi Šentjakobski trg, kamor pridejo letos še lepi nasadi. Pričela so se tudi dela za ureditev velike Masarykove ceste, ki je ena

najvažnejših prometnih žil, vodečih do glavnega kolodvora. Masarykova cesta bo vsa pokrita z regularnimi kockami; doslej je pokrita že v površini 2905 m². Po sredi ceste bodo mali otoki, na katerih bodo zasejane lepe plantane, ali kakor jih notranjski gozdarji imenujejo „bele topole“. Plantana bo dajala tej cesti eleganco in impozantnost. Olesjevalna dela na cesti se bodo letos nadaljevala.

S tlačenim asfaltom so bile lani tlakovane nekatere ulice, kakor Tavčarjeva in Dalmatinova ulica ter Kralja Petra trg. S tem asfaltom je bilo doslej tlakovanih ulic in cest v skupni površini 10.870 m².

Kakšen je olesjevalni program za letos?

Pred vsem se bo Cojzova cesta, kjer so že posekali in odstranili sedanji drevovalni kostanjev, modernizirala, da bo pravi bulvar. Po sredi bodo nasajene vitke breze na otočkih. Ob obeh straneh bo cesta za vozove in avtomobile. Napravljeni bodo tudi široki hodniki. Ob straneh, ob zidu od nekdanje Cojzove hiše dalje in na drugi strani ob Šoli, bodo nasajene zajedavke, da bo vsa cesta v polnem zelenju. Hodniki ne bodo iz asfalta ali porfirja, marveč iz opeke in iz betonske zmesi, kar bo dajalo vtis, kakor da je položena preproga. Impozanten bo pogled na cesto s šentjakobskega mostu tja daleč do srednje obrtne šole, do koder se bo cesta potegnila in bo tvorila del velike moderne okrožne ceste po vzoru dunajskega „Ringa“. Pričetek Cojzove ceste od mostu bo krasil čeden Cojzov spomenik, postavljen v bližini Kozinovce, preje Cojzove hiše. Letos pričnu tudi z renovacijo Kongresnega trga. Ves trg bo tlakovan. Na konec trga pred nunsko cerkvijo prenese zgodovinski spomenik Sv. Trojice izpred kavarne „Evropa“ na Dunajski cesti, kjer je ta spomenik sedaj v veliko prometno oviro. Tudi spomenik na Ambroževem trgu, viden spomin na leta, ko je v Ljubljani razsajala kuga, bodo primerno renovirali, zlasti njega ozadje.

Ljubljanska akademija

Beograd, 4. januarja. „Pravda“ poroča, da bo minister prosvete prihodnje dni predložil ministrskemu svetu spomenico, ki jo je prejel od Slovenske Maticе, Ljubljanske univerze in drugih slovenskih kulturnih ustanov, ministrskemu svetu. Minister prosvete bo predlagal, naj vlada še tekom leta ustanovi Akademijo znanosti in umetnosti v Ljubljani, kakor to zahtevajo slovenske kulturne institucije.

PROFESORSKE SPREMEMBE V LJUBLJANI

Beograd, 4. januarja. Kralj je podpisal ukaz, s katerim se imenuje dosednji profesor na ljubljanski realni dr. Janko Stebinger za upravnika licejske biblioteke v Ljubljani. — Minister prosvete je odobril ostavko na položaj univerzitetnega profesorja, ki jo je predložil profesor tehnične fakultete v Ljubljani ing. Josip Krogač.

Borzna poročila

ZAGREBSKA BORZA
Devize: Dunaj 798.50—801.50, Berlin 13.49—13.52, Budimpešta 993.50—996.50, Italija 254.68—256.68, London 275.00—275.89, Newyork ček 56.579—56.779, Paris 223.75—225.75, Praga 167.70—168.50, Curih 10.945—10.975. — Valute: Dunaj 802.50—805.50, Newyork ček 55.90—56.10.

Effekti: Ljubljanska kreditna 150, Hipotekarna banka 59, Jugobanka 97.5—98, Prastidiona 890—895, Trboveljska 362.5 do 365, Veveče 120.

INOZ. BORZE.
— Curih: Beograd 9.125, Paris 20.475, London 25.14, Newyork 517.875, Milan 23.225, Praga 9.125, Dunaj 73.

— Trst: Beograd 39.88, London 163.1875, Curih 430.50.

V soboto 8. t. m. v „Unionu“

REDUTA V CVETJU

sportnih klubov Atena, Ilirija in Ljubljanski sportni klub.

„Sedanja vlada je vlada prikrite diktature“

Svetozar Pribičević o Uzunovičevi vladi in razmerah v radikalnem klubu. — Klerikalci in vlada.

Beograd, 4. januarja. Svetozar Pribičević, ki se je včeraj vrnil iz Medijurja, kjer je priredil za noveletne praznike več skupščin, je podal uredniku „Vremena“ zanimive izjave o sedanji vladi. Med drugim pravi:

„Dolžnost sedanje vlade bi bila, da stopi takoj pred Narodno skupščino ter zahteva zaupnico. Vlada je doživela v radikalnem poslanskem klubu veliko razočaranje. Dobra tretjina kluba se je izrekla proti njej. Sedanja vlada predstavlja v bistvu neprikrito diktaturo; ona brskira parlament. Poleg tega pa je sedanja vlada diktatura nesposobnih ljudi.“

Pribičević nato pozdravlja akcijo ne-

zadovoljnih poslancev v radikalnem poslanskem klubu ter pričakuje, da bodo ti poslanci ostali dosledni in se borili za politične principe do končne zmage. V tem slučaju bodo sigurno želi velike simpatije celokupne javnosti. Na vprašanje, kaj sodi o prizadevanju nekkih članov vlade, ki bi radi pritegnili klerikalce v sedanjo vlado, je odgovoril Pribičević, da je to najslabša in najbolj nesimpatična točka sedanje vlade. Z vstopom slovenskih klerikalcev bi se položaj sedanje vlade še bolj poslabšal. V vlado bi stopil s tem še en plemenski separatistični element, ki bi se mu razum tega še pridružil verski separatizem.

Važne določbe novega finančnega zakona

Kontrola nad proračuni samoupravnih zastopstev. — Poplavljenici oproščeni dohodarine. — Znižanje oskrbnine v bolnicah. — Prodaja žrebrarne na Selu in nakup „Ljubljanskega dvora“. — Podaljšanje službene dobe in delovnega časa drž. nameščencev

Beograd, 4. januarja. Predlog finančnega zakona za leto 1927/28 je zelo obsežen in obsega razne odredbe, ki so važne tudi za širšo javnost.

Člen 6. pravi: „Noben državni davek ali dajatev v kakršnikoli obliki se ne sme predpisati ali pobirati od prebivalstva, ako ni za to izrecnega pooblastila v tem zakonu ali državnem proračunu.“

Ravnatoko ne smejo samoupravna telesa (župnije, okraj, srezi, mestni senati in občine) ustanavljati, predpisovati ali pobirati doklad, taks, trošarin ali kaj slinčnega, ako za to nimajo zakonskega pooblastila. Vsako uvedbo novih in zvišanje starih z zakonom predvidenih davščin mora predhodno oceniti in odobriti minister financ.

Nashe gospodarske kroge bo zanimalo vprašanje občinskih doklad. Člen 73. pravi: Občinske doklade preko 300 % od svote letnega neposrednega davka odobrava za Srbijo in Crno goro neposredno minister financ, za ostale kraje pa preko svojega delegata, odnosno oblastnega direktorja. — Proračuni mestnih občin, kojih izdatki pressegajo svote 3 milijonov dinarjev, mora dobiti finančni minister brez ozira na višino odstotkov doklad.

Členi 13. 14 in 15 finančnega zakona govore o uporabi računskih rezervnih kreditov v višini 174 milijonov dinarjev. O kreditu za izredne izdatke in poverljive svrhe govori člen 23. Tu je predvidena postavka enega milijona dinarjev. (500.000 dinarjev v zlatu, ostanek v papirju.) Ta kredit se bo uporabljal po odredbah predsednika ministrskega sveta. Izplačane svote niso podvržene pregledu in odobrenju glavne kontrole. — Za poverljive svrhe in izredne izdatke ministrstva zunanjih del je določenih 56 milijonov dinarjev.

Finančni zakon vsebuje tudi nefinančne odredbe za poedina ministrstva. Tako se n. pr. pooblašča minister prosvete, da uvede enotni učni program v vseh šolah.

Ministrstvo financ sme izdati na podlagi proračunskih dohodkov blagajniške obveznosti do 500 milijonov dinarjev s 7 % obrestno mero. Za ureditev državnih obvez iz prejšnjih let sme finančni minister izdati 6 % državne bone z dvoletnim izplačilnim rokom za skupno svoto 150 milijonov Din. Uprava državnih monopolov bo smela najeti posojilo 100 milijonov dinarjev z 10letno amortizacijo.

Davčnim obvezancem, ki jim je popla-

